

informační bulletin koordinačního centra o.ř.

SNĚM OBČANSKÉHO FÓRA

Již po čtvrté se v pražské Adrii sešel dne 2. února sněm KC OF, jehož delegáty jsou zástupci jednotlivých krajů a oblastí a představitelé různých složek KC OF v Praze. Zprávu o činnosti Rady KC OF přednesl Petr Kučera. Informoval především o přípravě volebního zákona, o koncepcích dalšího řešení národnostní problematiky, o průběhu kooptací do nejvyšších zastupitelských sborů a do NVP. Se zásadním projevem, týkajícím se nejdůležitějších úskalí v další práci občanských fór vystoupil Ivo Fišera. (Rozsáhlý výtah z jeho projevu přineseme později.) Zmínil se o složitém procesu mocenského upevnování demokratického systému, o rekonstrukci zastupitelských sborů, o rostoucí odpovědnosti OF za běžný chod života, problémech se získáváním schopných lidí pro veřejně prospěšné funkce, o vztahu OF k různým stranám, o problematice vnitřní demokracie OF a o chystaných okresních konferencích.

Po vystoupení Ivana Fišery byla přečtena zpráva kontrolní komise. Bouřlivá diskuse, která následovala, se týkala zejména pravidel pro výběr kandidátů pro kooptace do nejvyšších zastupitelských orgánů, evidence rozmístění technického vybavení a vztahů mezi radou Koordinačního centra, sněmem a jednotlivými krajskými i okresními koordinačními centry. Z diskuse vyplynulo, že je nutné posílit živou účast krajů v práci rady KC. Tím bude nejen posílána autorita rady jako výkonného orgánu, ale zlepší se také informovanost místních OF.

Na žádost zúčastněných přednesl profesor Z. Jičínský podrobnou informaci o návrhu volebního zákona, jemuž byla věnována další rozsáhlá diskuse. Bylo přislíbeno, že v nejbližších dnech bude podstatná část návrhu zveřejněna a že veřejnost bude mít možnost se k návrhu vyjádřit. Opakovaně se z řad delegátů ozýval požadavek na zlepšení informační činnosti KC OF a poukazy na nutnost neustálého vysvětlování všech stanovisek, legislativních návrhů i praktických politických kroků na veřejnosti.

Závěr sněmu byl věnován organizačním otázkám. Další jednání sněmu se uskuteční 17. února, pravděpodobně opět v Praze. Padl však návrh nadále realizovat též výjezdní zasedání v různých krajských centrech.

UKONČENÍ PRAŽSKÉHO KULATÉHO STOLU

V minulých číslech jsme informovali o jednání zástupců čtyř hlavních politických sil u kulatého stolu, týkajícím se rekonstrukce Národního výboru hlavního města Prahy. Jak už bylo oznámeno ve sdělovacích prostředcích, bylo toto jednání úspěšně završeno kooptací nových poslanců a volbou nové rady a primátora hlavního města. Na půdě KC OF je tím považována za zahájenou další etapa v přechodu naší společnosti na demokratické uspořádání. Všechny strany, které se přípravy rekonstrukce NVP zúčastnily, se shodují v tom, že jejich posrůp může sloužit jako precedens a vzor pro jiná jednání u kulatých stolů dalších národních výborů všech stupňů. Proto se k jednání vracíme a shrnujeme dosažené výsledky:

V pražských podmínkách bylo rozhodnuto, že bude uvoněno cca 35% mandátů tak, že k poslancům, kteří již rezignovali, komunistická strana a Národní fronta odvolá potřebný počet poslanců na základě ústavního zákona z 23.1. 1990 tak, aby výsledný poměr v rekonstruovaném poslaneckém sboru NVP byl 10% pro ČSL, 10%

pro ČSS, 35% pro KSČ, 45% pro nestraníky, zastupované při jednání u kulatého stolu občanským fórem. Konkrétní jména odvolaných poslanců byla specifikována při dvoustranných jednáních mezi OF a KSČ, resp. NF.

Zvláštním případem jsou poslanci, kteří byli dříve zvoleni do svých funkcí jako členové KSČ, ale v nedávné době ukončili ve straně členství. Ti mohou být z právního hlediska odvoláni pouze Národní frontou, stranické disciplíně nepodléhají. Aby se zabránilo manipulaci s uvolňovacími mandáty, bylo dohodnuto, že takto nově vzniklí bezpartijní (či dokonce příslušníci některých nových stran) budou odvoláni Národní frontou jednorázově všichni. Pouze v případě souhlasu všech zúčastněných je možné u jednotlivých jmen dělat výjimky a ponechat je ve funkcích. K tomu je třeba zajistit, aby mezi zasedáním NF, na němž dojde ke schválení návrhu na odvolání bezpartijních poslanců, a plenárním zasedáním NVP, které kooptuje poslance nové, již nemohlo dojít k dalšímu vystupování komunistů ze strany. Hrozí totiž nebezpečí, že pak bude technicky obtížné zajistit jejich odvolání Národní frontou a jejich setrvání ve funkcích půjde na úkor poslanců navržených ke kooptaci Občanským fórem.

Pokud se týká složení Rady NVP, jednání na toto téma bylo zřejmě nejobtížnějším úkolem pro všechny zúčastněné. Výsledně bylo ujednáno: Rada bude mít 19 členů, primátor a tajemník budou bezpartijní, po dvou náměstcích bude mít každá ze čtyř zúčastněných stran (včetně OF), KSČ bude mít navíc jednoho uvolněného člena rady. Celkový počet členů rady (včetně zmíněných funkcionářů) je 3 ČSL, 3 ČSS, 5 KSČ, 8 OF, přičemž v počtu OF jsou zahrnutí i zástupci nově vzniklých politických stran (konkrétní zastoupení vyšlo z interního jednání uvnitř OF a týkalo se především sociální demokracie a strany zelených), v jejichž prospěch všichni zúčastnění učinili malý ústupek.

KC OF se domnívá, že v Praze tak vznikl poslanecký sbor, který má oproti předchozím podstatně lepší odborné i morální předpoklady pro koncepční likvidaci neblahého dědictví minulých let a pro práci na přípravě svobodných voleb do nového orgánu městské samosprávy. Jednání vycházelo z dohod u kulatého stolu na nejvyšší úrovni, které všichni zúčastnění respektovali. Toto je důležité zejména pro jednání v místech a na okresech, kde mnohdy budou zřejmě tendence postupovat daleko méně konstruktivně a seriózně. Že tyto dohody dodrží občanská fóra lze považovat za samčřejmě. V případě, že budou porušovány některou z politických stran, je nutné se dovolávat stranické disciplíny a tyto situace lze řešit na úrovni nadřízeného orgánu příslušné stranické organizace. K tomu je třeba mít na paměti, že krajské výbory KSČ jsou sice v likvidaci, ale příslušné likvidační výbory mají dostatečnou kompetenci a jsou za činnost nižších složek strany zodpovědné.

Z P R Á V A N Á R O D N O S T N Í K O M I S E

Občané, kteří se hlásí k jiné než české a slovenské národnosti, tvoří asi deset procent obyvatel Československa. Stávající ústava zaručuje poměrně rozsáhlá práva občanům maďarské, polské, německé a ukrajinské národnosti, nezaručuje však žádná národnostní práva romským občanům. V uvedených 10% obyvatel Československa je již zahrnuto romské obyvatelstvo.

Návrh nové ústavy, který předložilo Občanské fórum, již počítá s těmito pěti hlavními národnostmi: maďarská, německá, polská, romská a ukrajinská. Uvedených 10% obyvatel Československa by mělo být náležitě zastoupeno v zákonodárných sborech a v jiných orgánech státní správy.

V poválečném období nebyla národnostní problematika v rámci Československa vždy úspěšně řešena. Národnostní komise Občanského fóra je toho názoru, že tyto nedostatky byly způsobeny zejména tím, že národnosti doposud neměly náležitě zastoupení v nejvyšších správních orgánech na federální úrovni. Proto jsme již v prosinci loňského roku vystoupili s návrhem ustavení federálního ministerstva národností.

V posledních dnech byla zveřejněna některá stanoviska vládních a státních činitelů, která návrh federálního ministerstva národností naprosto negují. Místo toho bylo všeobecně sděleno, že se předpokládá vytvoření výboru pro národnosti.

Národnostní komise Občanského fóra v souvislosti s tím oznamuje, že proto,

aby se předešlo znevažování národnostní problematiky, považuje nadále za nutné podporovat myšlenku ustavení federálního ministerstva národností a v příštích dnech předloží v této věci konkrétní návrh.

2.2. 1990

Národnostní komise OF

DELEGACE KC OF V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Delegace KC OF v čele s vedoucím zahraniční komise a poslancem FS dr. Martinem Paloušem navštívila 31.1. 1990 sídlo Evropského parlamentu a Rady Evropy ve Štrasburku. Byla přijata předsedou parlamentního shromáždění Rady Evropy panem A. Björckem, se kterým jednala o možnostech a perspektivách vstupu Československa do Rady Evropy. Pan Björck navštíví Československo ve dnech 7. a 8. února.

Zároveň ve dnech 30. ledna až 1. února proběhla v Sindelfingenu u Stuttgartu jednání pracovníků zahraniční komise dr. Jiřího Hejlika a dr. Daniela Korteho s představiteli sdružení EUREG, jmenovitě s jeho předsedou panem Karl-Heinz Reinheimerem a generálním sekretářem panem Peterem von Bethlenfalvy. Jednání se týkala konference na téma "Československo v demokratické Evropě", kterou EUREG pořádá v Praze ve dnech 4.-8. března 1990.

EUREG je politicky nezávislé a nevýdělečné sdružení, jehož cílem je podpora spolupráce mezi různými oblastmi Evropy. Spolupracuje s předními osobnostmi politického a hospodářského života z různých evropských zemí.

Koordinační centrum OF 3.2. 1990.

Z TISKOVÉ KONFERENCE OF 1. 2. 1990 (1. část - volební problematika)

F. Píthart: Teprve několik dní je hotovo paragrafové znění návrhu zákona o volbách. OF má k tomuto návrhu svůj zvláštní vztah. V žádném případě ho nelze ztotožňovat s našimi představami, jak by měly volby vypadat. Konečný návrh je výsledkem řady kompromisů - některé z nich dokonce předcházely jednání u kulatého stolu. OF se muselo nejdříve dohodnout s VPN a některé naše originální přínosy již v této fázi nebyly akceptovány. Týkaly se především otázky, do jakých a jak strukturovaných zákonodárných orgánů se budou volby provádět. Podle nás je to dokonce otázka důležitější než otázka, jak volit. Zde muselo OF respektovat přání ze Slovenska neměnit strukturu zákonodárných sborů. Dále jsme museli ustoupit ze svých předstev smíšen ho poměrného a většinového volebního systému ve prospěch poměrného.

Tradičním systémem posledních 40 let je většinový systém, kdežto v dobách I. republiky to byl systém poměrný. Systém většinového zastoupení nevyhovoval žádné významné politické síle v zemi. Ostatně i my jsme k tomuto systému měli výhrady, především ty, že by se volby pravděpodobně změnila v antikomunistický plebiscit, že by lidé spíše volili proti nežli pro, což by neotevřelo prostor pro politickou pluralitu. Přesto jsme byli pro kombinaci obou systémů, ale tento názor jsme neprosadili.

Systém proporčního zastoupení je z několika důvodů pro naši veřejnost obtížně přijatelný. Především jsou lidé zvyklí na tzv. imperativní mandát a sčkoliv nikdy nebyl žádný poslanec odvolán, lidé si myslí, že by nebylo v pořádku, kdyby to nebylo technicky možné (v proporčním systému nelze poslance odvolat). Lidé byli zvyklí, že tato možnost, byť jen teoreticky, existovala.

J. Vavroušek: Kdyby se OF chovalo jako klasická politická strana, využilo by spontánní podpory nejširších vrstev obyvatelstva a usilovalo by o co nejrychlejší uskutečnění voleb podle tradičního většinového systému v jednomandátových obvodech. V tomto případě by se asi opakovala situace v Polsku, kde Solidarity získala 99 ze 100 křesel v senátu. Cílem OF není vítězství ve volbách samo o sobě. Naším cílem je to, co jsme slíbili veřejnosti, pokusit se garantovat přechod od totalitního systému k systému pluralitní demokracie.

A k tomu je třeba ponechat určitý časový prostor, aby mohly vzniknout alespoň zárodky pluralitního politického života. Proto jsme doporučili termín voleb na začátek června. Další odklad je neúčelný vzhledem k tomu, že by se prodloužilo období nejistoty. Termín je tedy kompromisem, který umožňuje alespoň částečnou diferenciaci politického života a umožňuje relativně brzo vnést do společnosti určitý řád. Dohodli jsme se, že budeme podporovat systém poměrného zastoupení, umožňující rozvinutí politického života a spoluúcast na volbách dalším politickým stranám.

Konkrétní podoba systému je taková, že obsahuje 5% klauzuli pro politické strany, která platí v obou republikách. Tak by se do parlamentu neměly dostat strany s malým počtem voličů. Je to proto, aby bylo možné vytvořit silnou efektivní vládu. Předpokládá se, že mandát bude reprezentativní - tedy poslance během volebního období nebude možné odvolat. Tímto způsobem je možné podstatně zvýšit nezávislost poslance na jednotlivých politických stranách a umožní jim chovat se na základě vlastního svědomí. To je základní odlišnost od systému používaného za I. republiky. Tehdy podepisovali poslanci revers, že se budou chovat v souladu se zájmy své strany. Také 5% klauzule je rozdílem oproti volebnímu systému za I. republiky.

P. Pithart: Někdy se systém, který se zřejmě prosadí pro příští volby, srovnává se systémem z roku 1946. Podle vzpomínek lidí ani jeden tento systém nebudí důvěru. Podstatný rozdíl mezi systémem z r. 1946 a tímto je v tom, že tehdejší tzv. Národní fronta garantovala, že žádné další strany kromě těch, které ji tvoří, nemohou a ani nesmějí vzniknout. Dodatečně byl tento systém charakterizován jako uzavřená pluralita, což je contradictio in adjecto. Tím jsme chtěli říci, že náš volební systém se dost podstatně liší jak od systému

Přesto registrujeme značnou nedůvěru veřejnosti vůči tomuto dnešnímu návrhu. Mnoho lidí je instinktivně proti jakémukoliv vlivu politických stran ve veřejném životě a nemohou se smířit s tím, že poslanci nebudou zastupovat jen místní zájmy v jednomandátových obvodech, ale že budou třeba stranou postavení na první místo v kandidátce z Prahy. Kromě této první instinktivní nedůvěry vůči politickým stranám zde figuruje ještě druhá nedůvěra vůči všemu, co přichází z centra.

Je tedy před námi mnoho politické práce a osvěty, aby politiky angažovaní lidé pochopili, že tento systém není sice nejlepší, ale také ani nejhorší.

J. Vavroušek: Většinový systém umožňuje voličům vyjádřit své preference navrhovaným kandidátům. Každý volič může dát čtyřem kandidátům na kandidátce určité politické strany přednost. Na základě preferencí se může změnit pořadí, které stanovili vedoucí jednotlivých politických stran.

V Ý Z V A T Ě L E S N Ě P O S T I Ž E N Ý M

[VIA,1.2.] Na brněnské OF se písemně obrátili zástupci Občanského fóra tělesně postižených se žádostí o zveřejnění následující výzvy:

Dne 9.1. 1990 jsme založili Občanské fórum tělesně postižených občanů - obyvatel bezbariérového domu v Mikulovské ulici č.9. Vyzýváme tímto všechny tělesně postižené občany, kteří mají chuť s námi spolupracovat v našem úsilí o zlepšení životních podmínek, aby se obrátili na adresu: OF tělesně postižených občanů, Mikulovská 9, 628 00 Erno.

Za OF TPO mluvčí J.Šulcová

Infozum - informační bulletin Koordinačního centra Občanského fóra. Redakce - Bolzanova 7, 110 00 Praha 1.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha, č.j. 7A 90-P ze dne 2.1. 1990. Uzávěrka tohoto čísla 2.1990.
